

АНАЛІЗ РУХУ ГРОШОВОГО ПОТОКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотация. Розглянуто погляди вітчизняних і зарубіжних вчених щодо сутності визначення грошового потоку. Наведено класифікацію грошових потоків на підприємстві за різними класифікаційними ознаками. Показано роль грошових потоків для розвитку підприємств.

Аннотация. Рассмотрены взгляды отечественных и зарубежных ученых относительно сущности определения денежного потока. Приведена классификация денежных потоков на предприятии по различным классификационным признакам. Представлена роль денежных потоков для развития предприятий.

Annotation. The views of domestic and foreign scholars concerning the nature of the definition of cash flows are considered. The cash flows of a company are classified by different classification criteria. The role of cash flows for the development of enterprises is given.

Ключові слова: грошовий потік, класифікація грошових потоків, класифікаційні ознаки, види грошових потоків, господарська діяльність підприємств.

На сьогоднішній день в економіці України гостро постає питання нестабільності та погіршення фінансового стану підприємств. У зв'язку з цим особливого значення набуває поняття "грошовий потік", яке привертає увагу багатьох практиків і науковців. Важливість дослідження проблеми формування грошових потоків обумовлюється тим, що вони обслуговують господарську діяльність підприємства в усіх її напрямках. Від грошових потоків залежать розвиток підприємства та кінцевий результат його господарської діяльності.

Проблеми сутності та класифікації грошових потоків підприємств у сучасній економічній літературі відображені в наукових роботах таких вітчизняних і зарубіжних економістів, як: Крамаренко Г. О., Старостенко Г. Г., Мірко Н. В., Бутинець Ф. Ф., Кірейцев Г. Г., Маркіна І. А., Е. Нікбахт, А. Гроппеллі.

Метою даної статті є дослідження теоретичних основ аналізу грошових потоків. У процесі досягнення мети вирішено такі основні завдання:

- з'ясовано сутність поняття "грошовий потік";
- виділено оптимальну класифікацію грошових потоків.

Аналіз руху потоків грошових коштів дає змогу вивчити їх динаміку, визначити суму перевищення надходжень над витратами, виявити можливості внутрішнього самофінансування.

Наявність грошових коштів тісно пов'язана з прибутком і рухом оборотного капіталу. Аналізуючи грошові потоки, слід виходити з того, що готівкові кошти, з одного боку, є складовою оборотних активів, а з іншого – їх обсяги, шляхи надходження та вибуття залежать, насамперед, від зміни обсягів виробничих запасів, стану дебіторської та кредиторської заборгованостей, платежів до бюджету тощо.

Сутність грошового потоку визначається по-різному: і як рух ліквідних грошових коштів, тобто їх надходження і витрачання у процесі господарської діяльності, і як міра ліквідності підприємства, що складається з чистого прибутку та амортизаційних відрахувань, і як рух грошей у процесі господарської діяльності. Згідно з П(С)БО 4 "Звіт про рух грошових коштів", грошові потоки – це надходження та вибуття "грошових коштів" та їх еквівалентів [1]. Також слід розглянути визначення поняття "грошовий потік" вітчизняних та зарубіжних авторів, які наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Визначення поняття "грошовий потік"

Автор	Визначення
Крамаренко Г. О. [2]	Грошовий потік – сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, генерованих господарською діяльністю підприємства
Старостенко Г. Г., Мірко Н. В. [3]	Грошовий потік – надходження і витрати грошових коштів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства
Бутинець Ф. Ф. [4]	Грошовий потік – найважливіший самостійний об'єкт фінансового аналізу, який проводиться з метою оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства
Кірейцев Г. Г. [5]	Грошовий потік – є одним із ключових моментів оптимального співвідношення між ліквідністю та прибутковістю

Маркіна І. А. [6]	Грошовий потік – сукупність розподілених за часом надходжень і виплат
-------------------	---

	грошових коштів, які утворюються в процесі господарської діяльності і пов'язані із забезпеченням його платоспроможності
Е. Нікбахт, А. Гроппеллі [7]	Грошовий потік – міра ліквідності підприємства, що складається з чистого доходу і безготівкових витрат, таких, як амортизаційні відрахування

Узагальнивши вищевказані визначення, автор вважає, що найбільш точно розкриває поняття "грошовий потік" така дефініція: грошовий потік – сукупність надходжень і виходів коштів за певний період часу, сформованих у процесі господарської діяльності. Грошові кошти – особливий товар, що є загальною еквівалентною формою вартості інших товарів. Гроші виконують функції мірила вартості та засобу обігу. Крім того, вони є засобами нагородження та платежу [8].

Поняття "грошові потоки підприємства" включає до свого складу велику кількість потоків, які обслуговують господарську діяльність підприємства. В економічній літературі наводиться класифікація грошових потоків за різними критеріями. Учені-економісти класифікують грошові потоки залежно від напрямку руху, а також залежно від виду господарської діяльності підприємства. Проаналізувавши літературні джерела [9; 10], автор пропонує таку класифікацію, наведену в табл. 2.

Таблиця 2

Класифікація грошових потоків підприємства

Ознаки класифікації грошових потоків підприємства	Види грошових потоків підприємства
1. За масштабами обслуговування господарського процесу	<ul style="list-style-type: none"> • По підприємству в цілому. • По окремих структурних підрозділах ("центрах відповідальності") підприємства. • По окремих господарських операціях
2. За методом обчислення обсягу грошового потоку	<ul style="list-style-type: none"> • Валовий. • Чистий
3. За видами господарської діяльності	<ul style="list-style-type: none"> • За операційною діяльністю. • За інвестиційною діяльністю. • За фінансовою діяльністю
4. За рівнем достатності обсягу грошового потоку	<ul style="list-style-type: none"> • Надмірний. • Дефіцитний
5. За безперервністю формування в розглянутому періоді	<ul style="list-style-type: none"> • Регулярний. • Нерегулярний
6. За періодом часу	<ul style="list-style-type: none"> • Короткостроковий. • Довгостроковий
7. За видом використовуваної валюти	<ul style="list-style-type: none"> • У національній валюті. • В іноземній валюті
8. За варіативністю спрямування руху грошових потоків	<ul style="list-style-type: none"> • Стандартний. • Нестандартний
9. За рівнем достатності об'єму грошового потоку	<ul style="list-style-type: none"> • Надлишковий. • Оптимальний. • Дефіцитний
10. За рівнем збалансованості об'єму грошового потоку	<ul style="list-style-type: none"> • Збалансований. • Незбалансований
11. За регулярністю здійснення	<ul style="list-style-type: none"> • Регулярний. • Нерегулярний
12. За формою використання грошових коштів	<ul style="list-style-type: none"> • Готівковий. • Безготівковий

Проведений аналіз спеціалізованої літератури виявив різний рівень дослідження категорії "грошові потоки", та неоднозначність тлумачення цього поняття. Уточнення поняття та розгляд класифікації дозволяють більш цілеспрямовано здійснювати облік, аналіз та планування різних видів грошових потоків на підприємстві.

Таким чином, можна зробити висновок – ще не сформовано єдиної теоретичної бази, яка охоплювала всі сторони цієї категорії.

Наук. керівн. Кожанова Є. П.

Література: 1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів", затверджене Мінфіном України від 31.03.1999 р. № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0398-99>. 2. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник / Г. О. Крамаренко. – К. : Либідь, 2009. – 109 с. 3. Старостенко Г. Г. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / Г. Г. Старостенко, Н. В. Мірко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 478 с. 4. Бутинець Ф. Ф. Фінансовий облік : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 306 с. 5. Кірійцев Г. Г. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / Г. Г. Кірійцев. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с. 6. Маркіна І. А. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / І. А. Маркіна. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 482 с. 7. Нікбахт Е. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / Е. Нікбахт, А. Гроппеллі. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 483 с. 8. Вікіпедія. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>. 9. Савицька Г. В. Аналіз господарської діяльності підприємств: економічна освіта / Г. В. Савицька. – К. : Знання 2006. – 450 с. 10. Бочаров В. В. Фінансовий аналіз / В. В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2009. – 240 с.